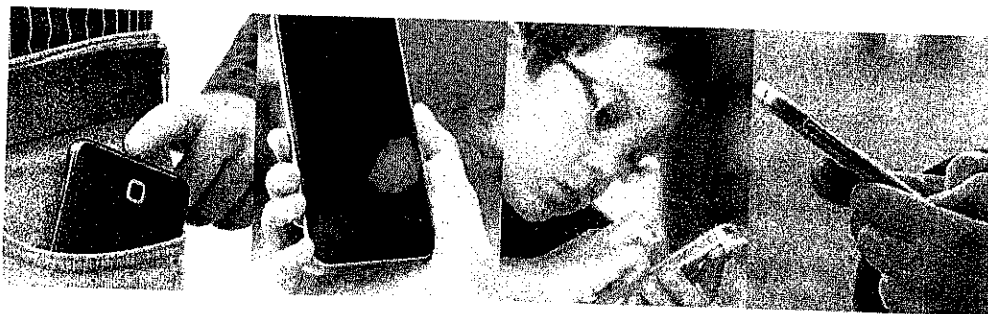

TECHNOLOGY AND HALACHA

RABBI ZEV COHEN

LEIL SHAVUOS 5778 11:55PM-4:45AM

Shiur 1

How can we live with it - What's the
Halacha?

Shiur 2

How can we live without it - What's the Halacha?

Shiur 3

What should we do with our children - What's the Halacha?

ישעיה רג

עוֹלָם: הִלַּךְ צְדָקוֹת וְדָבַר מִיִּשְׂרָאֵל
מֵאִם בְּבַצַּע מַעֲשֵׂקוֹת נִעַד כַּפּוֹי מִתְמַךְ
בְּשֹׂחַד אִמָּם אֲזוּנו מִשְׁמֹעַ דְּמִים וְעֵצָם
עֵינָיו מִרְאוֹת בְּרַע: הוּא מְרוֹמָם
יִשְׁכֵּן מִצְדוֹת סְלַעִים מִשְׁגָּבוֹ לְחִמּוֹ נִתְּן

1

מִיִּשְׂרָאֵל יִשְׁעִיהוּ וְהַעֲמִידוֹ עַל שֵׁשׁ דְּכֹתִיב הַלֵּךְ
צְדָקוֹת וְדָבַר מִיִּשְׂרָאֵל מֵאִם בְּבַצַּע מַעֲשֵׂקוֹת

מכאן
(פג)

נִעַד כַּפּוֹי מִתְמַךְ בְּשֹׂחַד אִמָּם אֲזוּנו מִשְׁמֹעַ דְּמִים וְעֵצָם עֵינָיו מִרְאוֹת בְּרַע
וְהִלַּךְ צְדָקוֹת זֶה אֲבִירָתוֹ דְּכֹתִיב כִּי יִדְעוּ לִמְעַן אֲשֶׁר יֵצֵא וְגו' דְּכֹתִיב מִיִּשְׂרָאֵל זֶה שְׂאִינוּ מִקְנִיָּם פְּנֵי
תְּבוֹרָה בְּרַבִּים מֵאִם בְּבַצַּע מַעֲשֵׂקוֹת * כְּגוֹן ר' יִשְׁמַעְיָאֵל בֶּן אֱלִישֶׁע נִעַד כַּפּוֹי מִתְמַךְ בְּשֹׂחַד כְּגוֹן * ר' יִשְׁמַעְיָאֵל
בְּר' יוֹסֵי אִמָּם אֲזוּנו מִשְׁמֹעַ דְּמִים (6) דְּלֹא שָׁמַע בְּדִלּוּתָא דְּצוּרְבָא מְדַבְּרָן וְשִׁתִּיק כְּגוֹן * דְּר"א בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן וְעֵצָם
עֵינָיו מִרְאוֹת בְּרַע כְּדִרְבֵּי הוּיָא בְּרַע אֲבָא * דְּאֲמַר ר' חִיָּיא בְּרַע אֲבָא יָהּ * שְׂאִינוּ מִסְחַבְל בְּנָשִׁים בְּשַׁעֲהָ שְׁעוּמְרוֹת
עַל הַבְּבִיסָה וְכֹתִיב * הוּא מְרוֹמָם יִשְׁכֵּן [וְגו'] בְּאֵי מִכָּה וְהַעֲמִידוֹ עַל שֵׁשׁ * דְּכֹתִיב * הַנִּיד לְךָ אָדָם מִה שׁוֹב

2

מִשׁוּם ר' בְּנָאָה בְּבַל שׁוֹחֲפִין מִעַבְדִּין זֶה אֵת
זֶה חוֹץ מִן הַבְּבִיסָה שְׂאִין דְּרַבִּין שֶׁל כְּנֻת
יִשְׂרָאֵל לְהַחֲבוּת עַל הַבְּבִיסָה * וְעֵצָם עֵינָיו:
מִרְאוֹת בְּרַע (6) אֵת הוּיָא בְּרַע אֲבָא זֶה שְׂאִין
מִסְחַבְל בְּנָשִׁים בְּשַׁעֲהָ שְׁעוּמְרוֹת עַל הַבְּבִיסָה
הוּיָא דְּמִי אֵי דְּאִבְרָא דְּרַבָּא אֲחֵרְתָא רִשְׁעָ
דְּרַע אֵי דְּלִיכָא דְּרַבָּא אֲחֵרְתָא אָנוּס דְּרַע
לְעוֹלָם דְּלִיכָא דְּרַבָּא אֲחֵרְתָא וְאִפְ"ה מִיבְעִי
לִיה לְמִנְסָה גַּפְשִׁיהָ

2
(5)

3

ר' אבא פג

לְלוֹם: כְּלַל שׁוֹחֲפִין מִעַבְדִּין כו'. כְּלַל הַשְּׂמִיטָה הַקְּטוּעִין בְּחַר דּוּמִיָּה וְהַעֲמִידוֹת בְּחַר וְיִדְרִיִּים שְׁמַעְיָאֵל לְיִדְרִי
לְטַכּ אֵם אֲחֵר דְּרַע לְעֵשֶׂת לְבָדוֹ וְהַבְּרִיּוֹת לִין רְלוּם לְעֵשֶׂת כן: חוֹץ מִן הַבְּבִיסָה. שְׁחָקָט לֹא חֲמִים שִׁטְשָׁה בְּחַר כְּגַל כְּרַחַן
עַל שׁוֹחֲפִין חֲבִירִי: לְפִי שְׂאִין דְּרַבִּין כו' לְהַחֲבוּת. שְׁרִיבּוֹת לְעַמּוּד עַם יִחְסִית לְגִטָּה שׁוֹק לְעַמּוּד בְּנֵר: שְׂאִין מִסְחַבְל. כְּסִיחָא
הוּלָךְ עַל סַפְתָּה הַגָּר: הִכִּי דְּמִי. דְּמִשְׁחָבְהָ כִּיָּה קְרָא אֵם עוֹלָם עֵינָיו דְּמִשְׁחָבְהָ שְׂאִם לֹא יַעֲלִים עֵינָיו חֵיט לֹא נִדְרָק וְלֹא רִשְׁעָ: חֵי
דְּרַבָּה דְּרַבָּא אֲחֵרְתָא. וְחֵיט כְּהָךְ: רִשְׁעָ הוּא. וְחֵיט עַל פִּי שְׁעוֹלָם עֵינָיו שְׂאִם חֵיט לֹא נִקְרַב חֵיט לְהַרְחִיק מִן הַבְּבִיסָה וְקִימָא לֵן
חֵיט (99 מִדָּה) הַרְחֵק מִן הַבְּבִיסָה: אָנוּס הוּא. אֵם מִסְחַבְל דְּרַבָּא אֲחֵרְתָא וְחֵיט רַחֲמָנָא פְּטָרִיהָ וְלִמָּה מְחַקֵּיק הַכְּתוּב לְהַעֲלִים עֵינָיו
דְּמִשְׁחָבְהָ כִּיָּה קְרָא שְׁמַעוֹן דְּרַבִּי לְעֵטוֹם עֵינָיו: לְחִינְסָה נְפִישָׁה. לְחִינְסָה עֵינָיו לְלֹד אֲחֵר וְהֵיט דְּמִשְׁחָבְהָ כִּיָּה קְרָא דְּרַבִּי חֵיט
נְפִישָׁה חֲסִיד הוּא: כְּגַל חֵיט ר' יוֹחָנָן מְרַבִּי בְּנָהָה. שְׁמַעְיָאֵל דְּרַבִּי בְּנָהָה קְמַיִב וְחֵיט חֲבֵב גְּרַרָּה דְּרַבִּי דְּלַעֲזֵל: כֹּל שְׂאִין כְּבָרוֹ

4

ה' א' ח' ו' ק' ס'

ה' א' אחד מהשותפין בחצר ה' שבקש להעמיד בה בהמה או ריחים [א' און] לגדל בה תרנגולים חבירו מעכב עליו וכן שאר דברים שאין דרך בני המקום לעשותם בחצרותיהם בכולם השותפין מעכבין זה על זה חוץ מהכביסה [ב' א' לפי שאין דרך בנות ישראל להתבזות על גב הנתר] ולכן במקום שהאנשים כובסים וליכא האי טעמא יכולין למחות ואפילו לנשים דוקא אי כובסות צד' אמות שלהן וליכא מדרון דלזל לחלק חצירו אבל אי איכא מדרון וכל שכן אם רצה לכבס צד' אמות של חצירו יכולין למחות).

5

ה' א' ח' ו' ק' ס'

לפי שאין דרך בנות כד' פירוש, משו"ה באפילו המנהג צד' שנומיהן מכבסין על הנדה, מ"מ כדל' לשנות ולומר אין לרובי שבתי המנהג עומה על הנדה הדין עמו, שאין הולכין אחר מנהג גרוע כזה, דאלמ"ה קשה, הלא גם צד' עניינים אם המנהג לעשותן צד' אינו יכול למחות בו, שהרי כמד לפי שאר דברים שאין דרך בו, דמשמע הא יש דרך הולכין אחריו, וק"ל:

6

ה' א' ח' ו' ק' ס'

ג' הכניסן ברשות והניחו בעלי החצר את זה שהרשוהו בחצר לשמרו ואכלתן בהמתו של בעל הבית והזקקה באכילתן בעל הפירות חייב שכיון שראה הבהמה אוכלת דברים המזיקים לה והניחה חייב שהרי אין בעלי החצר מצוויים שם להעביר הבהמה מהם [ומעשה באשה אחת שנכנסה בבית שכנתה ללוש ולאפות והניחווה ונתעלמו ו' כדי שלא יביטו בה בעת לישתה ואפייתה] ובא עז של בעל הבית ואכל הבצק ומת וחייבוה חכמים לשלם דמיו וכן כל כיוצא בזה.

7

ה' א' ח' ו' ק' ס'

סימן שצג סעיף ג'. כדי שלא יביטו בה. כתב רש"ל ניש"ש ב"ק פ"ה סי' ז', בעו"ה במדינות הללו פולין ואשכנז אין חוששין לזה לא אנשים ולא נשים ואפילו בלא אפיה מגלין זרועותיהן, ואי אתא דינא כה"ג פשיטא שהאשה פטורה, ואי טען בעל הבית שמשום צניעות הלך, נאמן בשבועת היסת, ואי נראה בעיני הדיין דלא מוחזק בכך להיות בודל עיניו מראות ברע, פשיטא דלאו כל כמיניה להוציא ממון, עכ"ל:

8

רמל"ג א" כזא איוויו ג'ואה
בשעה שהן עומדות על הכבוסה. ואפילו להסתכל בבגדי צבע של אשה שהוא מכירה אסור. שלא יבוא לידי הרהור :

9

ולרמוז בעיניו ה' לאחת מן העריות ואסור לשחוק עמה או להקל ראשו כנגדה או להביט ביופיה ואפילו להריח בבשמים שעליה אסור ואסור להסתכל בנשים שעומדות על הכבוסה ואסור להסתכל אפילו בבגדי צבעונין של אשה שהוא מכירה אפילו אינן עליה שמא יבא להרהר בה.

טור סי' (כא,א)
אין י"ג

10

מחבר אגן הטור (כא,א)

להביט ה' ביופיה ו' ואפילו להריח בבשמים שעליה אסור ו' ואסור להסתכל בנשים שעומדות על הכבוסה ה' ואסור להסתכל בבגדי צבעונים של אשה שהוא מכירה אפילו אינן עליה שמא יבא להרהר בה. ופגע אשה בשוק אסור ה' להלך אחריה ה' אלא רץ ו' ומסלקה לערדן ז' או לאחוריו ג' א' ולא יעבור בפתח אשה ג' זונה אפילו ברחוק ד' אסות ה' והמסתכל אפילו באצבע קטנה של אשה ונתכוין ליהנות ממנה כאלו נסתכל בבית * התורף (פי' ערוה) שלה ה' ואסור לשמוע ד קול ד' ערוה או לראות שערה ט' והמתכוין לאחד מאלו הדברים כ' מכין אותו מכת מרדות י' ואלו הדברים אסורים גם בחייבי לאוין :

11

פ"ח ג'ואה א"א

ה' סלך חסריה. פנסי' ותי' נטס כרדני' טוא נפי' סי' תש"פ. (והס' תטיס אלל ימכר למכור לפנים חפי' פיעבור טק ד' אמתים או יסתלק ללדין או יאכוס פלמו וימפנכ עד סמלך תלפניו כו' והס' או לפטר כחמר תכל אלס וכו' וסוא ימכר פלוס והס' ימכנכ יפבור זמן כפלוס יתקט פניו בקרקט וילך ולא ינכיס מן כקרקט פ"ט. ומשמע ומקנחא ז' ודיקט פניו בקרקט לא מכר אלל דוקא כמפטר לכר פלוס ופי' נכס' כרכוס ס"ל זמ"ד פרוף כי פרייסו פני כריסא זמ' רכני' מסמנר כו' דמיא כו' ופי' כמכרס"ל :

12

רמל"ג א"א ג' (טור פ"ט)

כלום : בכל שותפין מעבדין כו'. בכל שותפין הקבועין בחלך דומיא דהעמדה כהמות טור וכריסם שמתעבין אור החלך יטלין. לעכב אס האחר רוגה לעשות לכדו והפירו' חין רוגה לעשות כן : חין מן הכביסה . שחקט לו חמשים טיעטס בחלך בעל כרחן של שותפין חטרינו : לפי שאין דרכן כו' להחבוס . פלריכות לעמוד עם יחיפה לגלות סוק לעמוד כגרי : שאין מסתכל . כשהוא הולך על ספת הסגר : הכי דמי . ומשנתה כיה קרא אס טולם טיעו ומשמע שאס לא יעלס טיעו חזט לא לדיק ולא קטט : או דאיכא דרכא אחרינא . וחזיל כתיב : ומשנתה כיה קרא אס טולם טיעו שאל סוה לו לקרב אלל להרחיק מן העבירה דקיימא לן חולין (דף מה) ודעתן מן הכעור : אטס הוא . אטס על פי פנולס טיעו שאל סוה לו לקרב אלל להרחיק מן העבירה דקיימא לן דמתעבתה כיה קרא שחטיק : אטס הוא . אטס מסתכל דרך הליכות חלום רחוקה פטריה ולמה מוזיקו הכעור והעגים טיעו נפיקה חסד הוא : כעא מטיה ר' יוחנן מרבי כגלס . שמתעבין דרבי כגלס קחטיב וחזיל אבג גרדא דק דלעגל : כל שאין בערו

13

מ"ג א"א ג' (טור פ"ט) . א"ר יורגן
משום ר' בנאה בכל שותפין מעבדין וה אס זה חין מן הכביסה שאין דרכן של בנות ישראל להתבנות על הכביסה ויעוצם עיניהן כראות ברע ה' א"ר חייא בר אבא ז"ה שאין מסתכל בנשים כשעת שעומדות על הכביסה הכי דמי או דאיכא דרכא אדריחא רשע הוא או דליכא דרכא אדריחא אטס זמא לעולם דליכא דרכא אדריחא ואפ"ה טיבעי ליה למינס נפשיה

14

מחבר א"א ג'א

ח"א דף נו ע"ב ועוצם טיעו כו' ה"ד או דאיכא דרכא אחרינא כו' ותפוסא דקרא לא חקטי ליה הכי דאיכא לחובתא דחייבי ביוטב ודכר פכוס סולך לפניו ואש"ג דאינו מתכוין לכך יט לו לעולם טיעו אבג למתי דמוקי ליה בקולך פל ספת הכעור חקטי פטור או דאיכא דרכא אחרינא כרי סוא מתכוין לעבירה ורשע חקטי פל הלוט עם ככל ולא כפי ליה בעולם טיעו וק"ל : כל שאין כשרו כו' פנפ"ס שאל ידלס כשרו כעסולך יחף ע"כ אלל חין דרך

15

איתמר

הנאה הבאה לו לאדם בעל כרחו אביו אמר
 מותרת ורבא אמר אסורה אפשר וקא מיכוין
 לא אפשר וקמיכוין כולי עלמא לא פליגי
 דאסור לא אפשר ולא מיכוין כולי עלמא לא
 פליגי דשרי כי פליגי דאפשר ולא מיכוין
 ואליבא דר' יהודה דאמר *דבר שאין מתכוין
 אסור כולי עלמא לא פליגי דאסור כי פליגי
 אליבא דר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר
 אביו רבבי שמעון ורבא אמר עד כאן לא קא
 א"ר שמעון אלא היכא דלא אפשר אבל
 היכא דאפשר לא איכא דאמרי אפשר ולא
 מיכוין היינו פלוגתייהו דר' יהודה ור' שמעון
 לא אפשר ולא קא מיכוין כולי עלמא לא
 פליגי דשרי כי פליגי דלא אפשר וקא מיכוין
 ואליבא דר' שמעון דאוייל בתר כוונה כולי
 עלמא לא פליגי דאסור כי פליגי אליבא דר'
 יהודה דאמר לא שנא מתכוין ולא שנא שאין
 מתכוין אפשר אסור אביו רבבי יהודה

הי פסחים
 (כ"ג)

16

ורבא אמר לך עד כאן לא קאמר ר' יהודה
 שאין מתכוין כמתכוין אלא לחומרא אבל
 מתכוין כשאין מתכוין לקולא לא אמר אביו

הי פסחים
 (כ"ג) 17

אסור שלא במקום סכנה: איתמר הנאה הבאה לו לאדם בעל כרחו. אביו אמר מותר. ורבא אמר
 אסור. אפשר וקמיכוין. [א] לא אפשר וקמיכוין כ"ע לא פליגי דאסור לא אפשר ולא קמיכוין כ"ע
 לא פליגי דשרי. ותיירי ב"ה הו' פסיק רישיה בגין שיסל נפשות נזריין שלא יהנה מן הריח.
 דפסיק רישיה הוי כמתכוין בגלל חשבו' דאורייתא. כי פליגי דאפשר ולא מיכוין ור' יהודה דאמר
 דבר שאין מתכוין אסור כ"ע לא פליגי דאסור ואליבא דר' שמעון פליגי וכו'. וא"ד אפשר ולא
 מיכוין היינו פלוגתייהו דר' יהודה ור"ש כי פליגי דלא אפשר וקמיכוין אביו אמר מותר. ורבא
 אמר אסור וק"ל כרבא: [דף כו ע"ב] ולא

הי פסחים
 18

ה. ועתה נחזור לעניינינו הנ"ל, דמה שכתבנו בסעיף ב', דאפלו שמיעת לשון-הרע הוא אסור תורה, הינו לילף ולשמע; אבל אם ישב בחדרת אנשים שנתקבצו לענין-מה (ח), והתחילו לדבר דברים אסורים, והוא משער שדברי תוכחתו לא יועילו להם מאומה (ט), תלוי בזה: אם אפשר לו

רסו
ת"ח
(1) כו
19

לילף ממסבתם (י) או להניח אצבעו באזניו, מצוה רבה הוא עושה בזה, כמו שאמרו חז"ל בכתבות (ה: טז). אבל אם אי-אפשר לו להשמט ממסבתם, ומשער בעצמו שעצה זו דהנחת אצבעו באזניו גם-כן קשה לו מאד מפני שילעגו עליו (יא), וכודאי לא יעשה עצה זו, על-פל-פנים יראה אז לזרוז את

20

עצמו ולהעמיד על נפשו בעת צרה כזו, וללחם מלחמת ה' עם יצרו, כדי שלא יכשל על-פל-פנים באסור דאורייתא (יב) של שמיעת וקבלת לשון-הרע. ולזה צריך שלשה פרטים שיזהר בהן מאד, וינצל על-ידי זה על-פל-פנים מהאסור תורה שיש בהעון הנ"ל: א. יחליט בנפשו בהסכם גמור שלא להאמין להדברי גנות שמספרין על חבריהם (יג). ב. לא יהיה ניחא ליה בשמיעת ספוריהם האסורים האלה (יד). ג. גם יעמיד על עצמו שלא לתראות

21

לפני המספרין שום תנועה שיראה ממנה שהוא מסכים לדבריהם, אך ישב כאן דומם (טו). ואם יוכל לתראות לפניהם פנים נועמים, שיבינו ממנו שהוא אינו מסכים לדבריהם ההגלים, בודאי הוא טוב יותר:

22

באר מים חיים

ומסקינן בלשון שני (דהלכתא כותיה וכמו שפסקו הר"ף והרא"ש), "לא אפשר ולא מכויין לכולי עלמא שרי, אפשר ולא מכויין, היינו פלוגתייהו דר' יהודה ור' שמעון, כי פליגי היכא דלא אפשר וקמיכוין, אביי אמר מותרת, ורבא אמר אסורה", וידוע דהלכתא כרבא (כן הוא לשון הר"ף והרא"ש. וצ"ע למה צריך לומר דהלכה כרבא, והלא לא פליגי כי אם אליבא דר' יהודה, דלר' שמעון גם אביי מודה דאסור כדאמר בגמרא, וידוע דהלכה כר' שמעון בדבר שאינו מתכוין). נמצא לא אפשר ולא מכויין או אפשר ולא מכויין שרי, דאנן קיימא לן כר' שמעון ולא אפשר וקמיכוין אסור, ופירש"י שם ח"ל: "מותרת אין צריך לפרוש הימנה, אפשר לו ליכרל וקמתכוין להתקרב כדי להנות מריח של עבודת גלולים, או אפילו א"א לו ליכרל ומיהו מתכוין וחביב הוא ליה להנות, לא אפשר לו ליכרל ולא קמתכוין להנות דאיכא תרתי להיתר לכו"ש שרי":

שיעשה* אדם עצמו שוטה כל ימיו ואל יהיה רשע שעה אחת לפני המקום", (וכבוד הבריות לא שייך בזה, כיון שהם עושין שלא כדין). או אפשר דוקא בדבר שהוא איסור דאורייתא אמרו מאמר זה דמוטב וכו', על כן העצה היעוצה לצאת ידי כל הספיקות, אם אינו יכול להוכיחם כלל, ישתדל בכל כוחותיו לצאת מזאת החבורה, ויהיה טוב לו בזה ובבא:

(יב) שלא יכשל על כל פנים וכו'. והוא לפימה שביארתי לעיל דהך דרשה דויתר וכו', שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון, יניח אצבעו באזניו, היא אסמכתא, והיא מצוה מדרבנן בעלמא:

(יג) שלא להאמין. דאי לאו הכי תיכף עובר בלאו דלא תשא שמע שוא, וכמו שכתבתי בתחילת כלל זה:

(יד) לא יהיה ניחא ליה וכו'. דבר זה צריך להרחיב בביאורו, ומאת ה' אבקש, שלא אכשל בדבר הלכה:

והוא, דגרסינן בפסחים (דף כה:): "איתמר הנאה הבא לו לאדם בעל כרחו, אביי אמר מותרת, ורבא אמר אסורה" וכו' כס"א.

23

גור אמת
N
רסו ת"ח

גאר
א'ס
ת'ס
א'ע

בשבילך אלא הריח ממילא קאתי. וזה הדין של הגמרא לאו דוקא לעניין עבודת כוכבים מזלות ולעניין ריח, שהוא הדין בדבר התלוי בראיה או בשמיעה וגם בכל איסורין שבתורה, כמו שמוכח שם בגמרא מכל הראיות שהביאה שם הגמרא, וכן נפסק גם כן ב"יורה דעה" (בסימן קמב סעיף טו בהג"ה) ל"ו וכש"ך שם (ס"ק לד) לא עיין שם: ועתה נחזור לעניננו לענין שמיעת לשון הרע, דהכא נמי כיוון דלכתחילה לא כא לכאן בהחבורה בשביל השמיעה רק לענין אחר, וגם עתה לא ניחא ליה בשמיעת דברים של לשון-הרע וכיוצא בזה, בוודאי לא עבר על איסור השמיעה:

24

ואף על גב דאינו אוטם אזניו בעת השמיעה, ואם כן לכאורה הוא פסיק רישא לשמוע, וכבר פסק הרא"ש בפרק שמונה שרצים (שבת פ"ד ה"ט) לב) דבשאר איסורים פסיק רישא דלא ניחא ליה הוא

איסור דאורייתא. זה אינו, דיש לומר דשם איירי בעניין שהוא עושה מעשה אך דלא מכרין, ולזה אמרינן כיוון שהוא פסיק רישא אף דלא ניחא ליה אסור, מה שאין כן הכא דבהשמיעה אינו עושה שום מעשה כלל, ובעת הליכתו והתקרבותו לישב בין החבורה עדיין אינו מוכרח שיכרו לשון-הרע, שיחשב על ידי זה הליכתו למעשה, וגם אינו מוכרח הוא שישמע על-ידי הליכתו, שעל-ידי זה נצרף הליכתו להשמיעה, דנימא דכיוון שהוא פסיק רישא הוי כאילו הלך כדי לשמוע, שהרי יכול לאטום אזניו מלשמוע, ואם כן לא נוכל לצרף הליכתו להשמיעה, ואף ששומע אחר-כך ואינו אוטם אזניו, אינו עושה בזה מעשה כלל. ובשלמא אם היה ניחא ליה בהשמיעה היה נקרא "לא אפשר וקמכוין" דפסקינן דאסור, אבל כיון דלא ניחא ליה שרי. ועיין במה שכתבתי בהגה"ה ותבין את דברינו*:

25

ואין להקשות על סוגיא זו מהא דאמרינן בבבא בתרא (נו:), "מאי דכתיב ועוצם עיניו מראות ברע, זה שאינו מסתכל בנשים, בשעה שעומדות על הכביסה. וקפריך

26

הגמרא היכי דמי, אי דאיכא דרכא אחריתי רשע הוא, ואי דליכא דרכא אחריתי אנוס הוא, לעולם דליכא דרכא אחריתי ואפילו הכי מיבעי ליה למינס נפשיה". ופירש

2)

הרשב"ם ז"ל: "רשע הוא, ואף-על-פי שהוא
 עוצם עיניו, דלא היה לו להתקרב בהאי דרך
 דקיימא לן הרחק מן הכיעור וכו'", עיין שם:
 ואם כן הכא נמי אמאי פסקינן דאפשר ולא
 מכיין, דהיינו: שאפשר לו לילך בדרך
 אחר ולא יפגע באיסור הנאה של עבודת
 כוכבים ומזלות והוא הולך בדרך זו, כיוון
 שהנא הולך לדרכו ואינו מכיין להנות, שרי,
 ולא דוקא בעבודת כוכבים ומזלות דכל שכן
 הוא בכל איסורין שבעולם כמו שכתב הש"ך
 ב"יורה דעה" סימן קמ"ב בסופו (סי"ק לה) ז"ל,
 ומה דשרינן הוא, אפילו אם הוא רואה
 ושומע וכנ"ל, והכא בבבא בתרא קרינהו
 הגמרא רשע לפירוש הרשב"ם, אפילו אם
 הוא עוצם עיניו, כיוון שיש לו דרך אחרת.

לאר
 מ"א
 ח"ט
 א"ע

28

ואפילו לפסק ה"חכמת אדם" שהובא
 למעלה (בהגה"ה) שפסק דצריך לאטום אזניו
 ולעצום עיניו. גם כן קשה, דהלא על כל
 פנים באטימת אזנים ועצימת עינים שרי,
 אפילו אם יש לו דרך אחרת, כיוון שהוא
 הולך לדרכו ואינו מתכוין בשביל להנות,
 ואם כן הכא נמי הרי הוא הולך על שפת
 הנהר כמו שמשמע בפירוש הרשב"ם שם,
 ואינו הולך בשביל זה, ואפילו הכי קוראתו
 הגמרא רשע:

29

ואין לומר דזה הלא תלוי בפלוגתא דר'
 יהודה ור' שמעון וכדאיתא בפסחים
 שם, ולר' יהודה אפשר ולא מיכוין אסור,
 ולכן קפריך הגמרא מן הפסוק על שיטת ר'
 יהודה דסבירא ליה בעלמא דבר שאין
 מתכוין אסור, אם כן רשע הוא ולא צריך
 קרא להכי. דזה אינו, חדא, דהלא הרבה
 מהראשונים כתבו דר' יהודה גופא מודה,
 דדבר שאין מתכוין מותר מן התורה, ועיין
 ביומא (לה): בתוספות שם ז"ל. ועוד, דאם כן
 לפי פסק הלכה דקיימא לן כר' שמעון, דדבר
 שאין מתכוין מותר, יהיה מותר אפילו אית
 ליה דרכא אחרינא למיזל, ואפילו אם הוא
 רואה וכמו שביררנו למעלה, כיוון שהוא
 אפשר ולא מיכוין, והלא בשולחן ערוך אבן
 העזר (סימן כא סעיף א) פסק דאסור להסתכל
 בנשים בשעה שעומדות על הכביסה ז"ל:
 ואין לומר דהטעם הוא משום המסקנא
 דבבא בתרא דאיבעי ליה למינס
 נפשיה, אם כן הכי נמי בפסחים נימא
 דאיבעי ליה למינס נפשיה שלא להסתכל
 בנויי עבודת כוכבים ומזלות, פן יבוא להנות
 וגם לאטום אזניו מלשמע קול נגינות
 שמזמרים לפני עבודת כוכבים ומזלות פן
 יבוא להנות. והלא ביררנו לעיל מכמה
 מקומות דלא חיישינן לזה:

30

ועינתי הרבה בהאי קושיא. ונראה לי,

דסברת הגמרא דבעריות מפני שנפשו של אדם מחמתן צריך להחמיר יותר, דהגם שעחה חושב שלא נחא ליה בהנאה זו, פן יתגבר יצרו עליו בעל כרחו ויבוא להרהר על-ידי זה. וכן מצינו בכמה ענינים, שהחמירו יותר בעניני הסתכלות מכל האיסורים שבתורה אף בלא אפשר ולא מכויין, וכעניין שאמרו בברכות (סא. דטו): "אחורי ארי ולא אחורי אשה, פגע באשה בדרך, רץ אחריה ומסלקה לצדדין". ומשמע מדברי האחרונים באבן העזר (סי' כא ע"י פתחי תשובה סק"א) דאפילו לית ליה דרכא אחרינא למיזיל ולא נחא ליה בהסתכלות, אפילו הכי אסרו חז"ל, והכל מטעם שכתבתי כנ"ל. ומה שכתב רשב"ם דקיימא לן הרחק מן הכיעור, היינו: בענינים כאלו שמצוי פתוי היצר וגם לעז הבריות מאוד:

β
110
גאג
גאר
מ'מ
תיס

31

חשע שארית ממני אודיעך דעתי כמה שאמרו אחרי ארי ולא אחרי אשה אם נוכח דין זה בארצות הללו שהנשים הולכות מכוסות מכף רגל ועד ראש ואין נגלה מענה דבר שיוכל האדם להסתכל בו:

תשובה לא נחמו חז"ל דבריהם לשיעורין אלא כל הנשים שוות וכל המקומות שווים. וחו דחין הטעם מזה שמתסכל במקום המגולה ממנה דבמקום אחר אמרו כל המסתכל בעקבה של אשה כאלו מסתכל במקום החורפה אלא עיקר הטעם הוא מפני שיבוא לידו הרהור ועל ידי הלוכה ותנועותיה אעפ"י שהיא מכוסה יבוא לידו הרהור דמי לא עסקין בזנות כמי שהלמוד היו הנשים הולכות מכוסות ואפי"ה אסרו מדע שהרי אפי"ה אחרי אשה אסור לילך ואי משום דלא יראה דבר מגולה מה בכך אלא ודאי עיקר טעמא מפני ההרהור ובאשתו כמי שיבא הרהור. וכן אמרו לגבי מנוח דכתיב וילך מנוח אחרי אשתו מבואר דמנוח עם הארץ היה אלא כילד יעשה ימנע להקדימה או יסתלק ללדדן כדי שלא ילך אחריה ממש ולא סגי בד' אמות דסוף סוף כדי הוא מכוון כנגדה. ואפי"ה נמי עדיפא מזה דאמרינן פ"ק דעכו"ם הרחק מעליה דרכך זו. וזהו ואל תקרב אל פתח ביסה זו עבודת כוכבים וכמה אמר רב חסדא ד' אמות. וי"ל כי מאשה זונה צריך להסתרח מכל דדיה ד' אמות אבל מאשה אחרת אינו אסור אלא לאחריה והיא מכוונת כנגדו. והכונן אלני כי אשה זונה אסור לקרב אללה בתוך ד' אמות שלה אבל אשה אחרת מותר לקרב אללה בתוך ד' אמות דרך הקראי אבל ללכת אחריה אפי' מן לד' אמות אסור לפי שהדבר ברור שיבא לידו הרהור וגדר הדבר הוא כל שהוא מרחק ממנה שאינו מכיר ומבחין בהילוכה ובתנועותיה מותר אבל כל שהוא מבחין ורואה הילוכה ותנועותיה איבריה אסור אלא ימנע לעבור לפניה ואפילו שיעבור תוך ד' אמות או יסתלק ללדדן באופן שלא יראה תנועותיה ואם לאו יאנוס עלמו ויתעכב עד שחלף מלפניו ואי שיבא דרכא אחרייתו יסוב מעליה דרכו ואי ליכא דרכא אחרייתו יאנוס עלמו כדכתיבנא ולא ליזיל בחרה ואם אי אפשר בחד מכל אלה והוא ממנע לדבר מזה ואם יתעכב יעבור זמן המנוח יתקע עיניו בקרקע וילך ולא יגביהם מן הקרקע. והכל"ל כתבתי:

nie
Sap

32